

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. Quænam bona Ecclesiastica in feudum concedi possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

ram suis, quam extraneis, sed maribus; Feudum *ex pacto, & providentia* est, quando accipitur pro se, & filiis, seu liberis, nulla facta mentione *hereditum*, qua talium; in quo feudo proinde non succedunt nisi descendentes masculi; & hæc species est maxime secundum naturam feudorum, quæ communiter sanguini conceduntur: vocatur etiam *familiare*; quia in familia primi acquirentis manet; *mixtum* feudum est, quod de utroque participat, quatenus accipitur pro se, liberis, & hæredibus etiam extraneis, sed masculis tantum.

1671 Not. 2. Inter præcipuas qualitates, seu proprietates de jure, vel consuetudine requisitas ad feudum proprie dictum, ac ei ipso jure insitas communiter numerari sequentes, ut sit res immobilis, vel æquipollens; ut ejus dominium utile transeat in accipientem; directum vero maneat penes concedentem: ut ad masculos descendentes transeat, idque in perpetuum: ut fidelitas jurata præstetur domino; ut ex illo servitium personale, & indeterminatum debeatur; ut gratis concedatur; ut sine consensu Domini alienari non possit, nec sine culpa vassalli ei auferri, & similia, quæ pleraque ex definitione, seu descriptione feudi elici possunt, ut tradit Rosenthal. tract. de feud. c. 2. concl. 52. Haunold. tom. 3. tr. 9. à n. 590. & alii.

1672 Not. 3. Ex prædictis conditionibus duas tantum pertinere ad substantiam feudi, videlicet ut in feudum detur res immobilis, vel quæ talis habeatur; & ut is, qui rem in feudum accipit, fidelitatem, & obsequium domino promittat, ac præster, sive cum juramento, sive sine illo; & consequenter, ut dominium *directum* maneat penes dominum; & *utile*, in feudatarium transeat. Reliqua vero in feudo sunt præternaturalia, ac veluti accidentalia, quæ salva feudi substantia per pactiones mutari possunt. Sic Rosenthal. cit. c. 53. Haunold. cit. n. 590. Azor p. 3. l. 10. c. 3. q. 2. & alii; quibus præmissis potissimum nostri fori est agere de feudis Ecclesiasticis; Igitur:

§. I.

Quanam bona Ecclesiastica in feudum concedi possint?

1673 Communis regula est, quæ Ecclesiæ alienari non possunt, nec concedi posse in feudum; feudum enim habet rationem alienationis, & quidem magis, quam emphyteusis, ideoque difficilius in rebus Ecclesiasticis Prælato permittitur: partim, quia feudum magis ad naturam beneficii, ac donationis, accedit, ut pat. ex lib. 2. Feud. tit. 23. §. *beneficium quid sit*; & §. *imprimis*; donatio autem specialiter prohibita est Prælato, quippe non domino, sed administratori tantum Ecclesiæ, c. 2. de donat. partim, quia feudum fermè difficilius, aut tardius ad Ecclesiam revertitur, quam emphyteusis: nam feudum est jus alieno prædio in perpetuum fruendi, quod pro beneficio dominus dat, ea lege, ut qui accipit, sibi fidem, & militiæ munus, aliudve servitium exhibeat, ut colligitur ex lib. 2. feud. *Qualiter autem res Ecclesiasticæ alienari possint?* constat ex tit. 13. à n. 1148. præsertim concessione in feudum à n. 1240. ubi diximus, quando res in feudum ab Ecclesia *concedi solita*, rursus similiter in feudum conceditur, in hoc casu non requiri solennitates juris, modo res illa, antequam fiat hæc concessio, non sit Ecclesiæ rursus incorporata; secus si foret concessio *nova*, & non *antiqua continuatio*; de conditionibus porro requisitis, ne dicatur *nova*, diximus à n. 1243. his positis:

1674 Prima quæstio est, quæ veniant in consequentiam rei, cujus investituram in feudum quis accipit? R. venire illa, quæ tradi deberent emptori re vendita, cujusmodi sunt ea, quæ ibi reperiuntur tanquam ordinata ad percipiendam ex illa re plenam utilitatem, seu fructum. Hinc concessa in feudum (vineæ v. g. vel sylva) censetur per consequentiam quoque concessum *solum*, juxta L. 13. ff. loquentem de servitutib. prædiorum Rustic. ibi: *certo generi agrorum acquiri servitus potest, velus vineæ, quod*

D d 3

quod ea, ad solum magis, quam ad super-
ficiem pertinet: ideo sublatis vineis servi-
tus manebit; sed si in contrahenda servi-
tute (idem est in constituendo feudo) ali-
ud actum erit, doli mali exceptio est ne-
cessaria.

1675

Quæstio est 2. an, si contingat vasa-
lum Ecclesiæ decedere sic, ut feudum
redeat ad Ecclesiam, liceat Episcopo
talibus Ecclesiæ feudum alii dare, sive de
novo infeudare, non obstante juramen-
to non infeudandi de novo inconsulto
Pontificè? ad hanc quæstionem ab Ar-
chiepiscopo Mediolanensi propositam
Innocentio III. ut habetur c. *Ex parte*
2. h. t. respondit Pontifex: *in hoc casu*
feudum decedentis libere, si videris expe-
dire, concedas. Ex hoc textu commu-
niter deducunt Doctores, Prælatum
(non obstante juramento de non infeu-
dando non vasallo) antiquum feudum
absque perjurii metu posse concedere;
sic Navarr. de alienat. rer. Eccles. à n. 11.
& alii. Unde juramentum, de non alie-
nando sine Papæ licentia, non continet
solita alienari, quæ inconsulto etiam Pa-
pa alienantur; sic Navarr. cit. & Gutie-
rez. de juram. confirm. p. 1. c. 32. n. 4.
quo habetur, quod res *consuetæ infeu-*
dari, potest iterum concedi in feudum
sine solennitate, ut per Menochium,
de Arbitr. casu 81. n. 5. cum seqq. Gon-
zalez. ad 8. reg. Cancell. gloss. 6. n. 194.
Ut autem verificetur, *rem esse solitam*
in feudum concedi, sufficere unicam con-
cessionem ante factam cum lapsu 40. an-
norum tradit Jason l. 2. consil. 155. col.
2. Rebuff. de reb. Eccles. non alienand.
n. 33. & alii. Ubi tamen nota, quod
diximus non procedere de *nova rei con-*
cessione, quæ scilicet prius non fuit in
feudum data; sed *concessionis continua-*
zione, seu jam alias in feudum data, nec
ubi prima concessio expiravit, & res ad
Ecclesiam reversa est, eidem incorpora-
tæ, prout dictum est à n. 1240.

1676

Ex eod. c. 2. habetur 2. Prælatum Ec-
clesiæ (si vasallus feudum, quod habuit
ab Ecclesia, licite alienavit,) in eodem
posse filium ipsius, vel consanguineum,
feudi consortem, investire, si viderit
expedire; 3. si feudum licite alienatum
sit à Vasallo, ita, ut Prælatum Ecclesiæ (à
qua tale feudum pendet) non possit fa-

cile illud recuperare, posse talem Præ-
latum id similiter concedere Laico ea le-
gè, ut feudum recuperet, & ab Eccle-
sia in feudum recognoscat; sic Inno-
centius III. in dict. c. *Ex parte*; quod ta-
men semper accipiendum, ut supra mo-
nuimus, si, postquam feudum liberatum
est, & rediit ad Ecclesiam, non sit ei-
dem *incorporatum*; quia sic jus utile, re-
diens ad dominum directum, consoli-
datur cum dominio directo; & res,
prius feudo subiecta, desineret esse *feu-*
dalis; nam tali casu, si alteri concede-
retur, foret *nova concessio*; nec fieri
posset sine juris solennitatibus, ut dixi-
mus à n. 1240. quod etiam dicendum,
si Prælatum videret illam *subinfeudatio-*
nem Ecclesiæ non expedire, ut notatur
in c. *Ex parte* ibi: *si viderit expedire*; aut
si obstat pactum, vel conventio inter
Prælatum, & Capitulum.

1677

Quæstio 3. est, an Vasallis liceat, in-
consulto Domino directo, feudum,
sibi concessum, alienare, alienatione
transferente rei dominium, & proprie-
tatem in alium? R. negativam haberi
ex L. 2. feud. tit. 52. per constitutionem
Lotharii Imperatoris, ibi: *decernimus,*
nemini licere beneficia: quæ à suis Seniori-
bus id est dominis directis habent, si-
ne ipsorum permissione distrahere, vel a-
liquod commercium adversus remorem no-
stra constitutionis excogitare, per quod im-
perii, vel dominorum minuatur utilitas?
Deinde adjicitur pœna privationis: *Si*
quis vero contra hac nostra legis salu-
berrima præcepta ad hujusmodi illicitum
commercium accesserit, vel aliquid in frau-
dem hujus legis machinari tentaverit, pre-
tio, ac beneficio se cariturum agnoscat. Et
Friderici Imperat. tit. 55. c. 1. ibi: *San-*
cimus, ut nulli liceat feudum totum, vel
partem aliquam vendere, vel pignora-
re, vel quocunque modo distrahere, seu
alienare, vel pro anima judicare sine per-
missione illius Domini, ad quem feudum spe-
ctare dignoscitur. His juribus accedit et-
iam ratio; quia nemo plus juris trans-
ferre potest in alterum, quam ipse habeat;
sed Vasallus non habet jus proprietatis in
feudo sibi concessio, cum id maneat penes
dominum directum: ergo.

Circa istas constitutiones not. 1. eas
procedere, si alienatio illa fiat invito
do-

domino directo, ut constat ex Lotharii L. 2. ibi: *Sine ipsorum permissione*; & Friderici ibi: *Sine permissione illius domini, ad quem feudum spectare dicitur*; Sufficit autem, si consensus Domini ex post facto superveniat, ut tradit Myntinger. cent. 4. observ. 87. Deinde, loqui texum de alienatione, qua, quocunque modo, feudum distrahitur; quamvis fructus feudi ad tempus vitæ suæ possit alteri obligare. Locare autem feudum Ecclesiasticum ad tempus longum, interdictum est in Extravag. *Ambitiosa*. de reb. Eccles. alien. non autem *commoditatem*, de quo V. dicta à n. 1257.

1679 Dixi superius n. 1677. alienatione *transfere[n]te feudi proprietatem in alium*; Unde quaestio esse potest 1. An Vasallus inconsulto domino possit feudum dare in *pignus*? 2. An sub *pignoratione omnium bonorum* veniat etiam feudum? 3. An Vasallus possit de feudo *transigere*? 4. An Domini consensus Vasallo datus pro alienatione feudi transeat etiam *ad haeredes* Vasalli?

Ad 1. B. Per se loquendo non posse alteri, quam Domino; constat i. ex Constit. Friderici Imperat. in n. 1677. ibi: *nulli liceat vel pignorare*; Deinde ex L. 2. feud. tit. 8. ibi: *nam nec pignus, quod consultum dicitur, fieri potest ex feudo*, praesertim, cum pignus junctum sit periculo alienationis quoad proprietatem; nam in casu, quo non redimitur, pignoratario jus est illud vendendi, ut sibi ex pretio satisfaciatur; dixi: *alteri, quam domino*, nam domino potest, & ita quidem, ut ille fructus non teneatur computare in sortem per c. 1. h. t.

1680 Ad 2. B. Negative. Nam Vasallus alteri oppignorans omnia sua bona non censetur pignori subicere alia sua bona, quam, quæ licite potest; at licet feudum veniret etiam inter bona Vasalli, ut aliqui probabiliter existimant, arg. L. 4. ff. de V. S. quia tamen feudum inconsulto Domino per se loquendo Vasallo non licet in pignus dare alteri ex n. praecedenti, oppignorando *bona omnia*, non veniet sub tali pignore etiam *feudum*.

Ad 3. Non posse, transactione possessionem in alterum transfere[n]te; nam hac esset distractio feudi in praedictum

domini, quod n. 1677. cit. constitutionibus Vasallo prohibita est.

Ad 4. B. Probabilius negari, si feudum haereditarium non est; talis enim consensus est stricti juris, adeoque non debet extendi ultra personam Vasalli.

Quaestio 5. est, an Vasallus, absque consensu Domini, possit feudum sibi concessum *subinfundare*? 2. An effectus subinfundationis differat, si sit feudi novi, vel si antiqui? 3. An subinfundatio etiam procedat in feudis Ecclesiasticis? 4. An liceat Subinfundatio feudi subinfundari? 5. Quid dicendum de subinfundatione *Ecclesia*? 6. An ei locus sit in feudo jurisdictionis? 7. Quid juris, & oneris consequenter Vasallus ex subinfundatione sibi facta? 8. An percat subinfundatio amisso feudo?

Ante resolutionem nota, quod *subinfundatio* nihil aliud sit: quam actus, quo Vasallus feudum, quod habet, vel totum, vel aliquam ejus partem, alii in feudum legitime concedit; Germani vocant: *Uffter-Lehen*. Nota 2. in c. 19. de decimis, ex Concilio Lateranensi desumpto, sic statutum legi: *Prohibemus, ne laici decimam cum animarum suarum periculo detinentes, in alios laicos possint aliquo modo transferre*. Si quis vero perceperit, & Ecclesiae non reddiderit, *Christiana sepultura privetur*. Ex quo textu communiter deducunt aucthores, quod, si quis ejusmodi decimas habeat per modum *feudi*, non possit in illis alium infundare; *alium*, inquam, *Laicum*, aut privatam personam; bene tamen Ecclesiam, quod conceditur c. 7. de his, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli; ibi in fine: *Sufficit consensus Episcopi, ut licitum Ecclesiae sit decimas de manibus recipere laicorum; hoc autem de illis decimis intelligimus, quæ Laicis in feudum perpetuo sunt concessæ*: quibus positus:

Ad 1. B. posse servatis tribus conditionibus; 1. Si dederint sincere, absque fraude; 2. Si ejusdem conditionis personæ; 3. Si eadem lege, vel pacto. Prima conditio colligitur ex L. 2. Feud. tit. 3. S. *Sed etiam res*, ibi: *per feudum tamen cuiuslibet dare potest, nisi fiat in fraudem nostræ constitutionis, de non alienando*.

do. Secunda tit. 26. §. *Vasallus*. ibi: *in feudum tamen recte dari potest, dum tamen militi detur*, & §. *similiter* tit. 34. ibi: *in feudum tamen recte dabitur, si secundam personam sit talis, qua feudo servire possit, ut si das miles sit, & ille, qui accipit feudum, inveniat miles*. Tertia eod. §. *Vasallus*, paulo post, ibi: *Profecto ille, qui suum beneficium alii dat in feudum, non debet alia lege dare, nisi, qua ipse habeat*: Ut, si habeat sibi, suisque hæredibus (quod intelligi debet de folis masculis) non debet aliis dare, ut habeat ipse, & sui hæredes masculi, & foeminae. Hæc tamen intellige, quando Vasallus non accepit feudum ea lege, ut ei proprio corpore insitit. Coeterum, est constitutio Friderici Cæsaris Vasallo prohibita sit *omnis* alienatio feudi inconsulto Domino; non tamen intelligitur de subinfundatione; quia non est proprie alienatio, seu translatio juris feudalis in subfeudatarium, cum extinctione oneris in subinfundante; cum adhuc maneat Vasallus, & obstrictus ad onera feudi, quantumvis alteri subinfundati.

1684 Ad 2. R. Essè hoc discrimen, quod, si feudum sit *antiquum*, mortuo Vasallo subinfundante, per eos, qui jure vocantur in Successionem, possit feudum avocari à Subinfundatario; Cum resolutio jure dantis, resolvatur jus accipientis, per L. 31. ff. de Pignorib. si autem feudum sit *novum*, & hæredes Vasalli subinfundantis non velint, aut jure non valeant succedere in feudum, posse retineri ab eo, apud quem subinfundatum est, si Domino directo præstare velit onerata feudo imposta; nam iste subinfundationis effectus est, ut dicemus n. 1687.

1685 Ad 3. R. Quod sic; cum jure Ecclesiastico nihil in contrarium dispositum sit extra casum, quem n. 1682. retulimus ex c. 19. de Decimis.

Ad 4. R. Quod sic, seclusa consuetudine, conventionem, vel statuto restringente solum ad certum numerum generationum, vel personarum, prout constat ex §. *similiter* relato superius n. 1683. ibi: *& ut hoc dare liceat usque in infinitum*.

Ad 5. R. Ecclesiam, alicui concessam

in feudum, non posse subinfundari, ex L. 2. feud. tit. 13. §. *Si Clientulus*. ibi: *Inde prasumi potest, si Clientulus fecerit libellum in perpetuum de feudo suo alicui Ecclesia, non valet*: Ideo scilicet, quia nunquam reversurum sit ad Dominum, cum Ecclesia non desinat esse hæres; quod observandum est, & in privato ex natura perpetui libelli.

Ad 6. communiter affirmatur, si Vasallus habeat feudum, intra, vel extra curtem Domini, modo sit in territorio, quod subjacet jurisdictioni domini directi, quia jura non distinguunt; per *curtem* autem Domini intelligitur ejus Curia, ut notat Percyra in Elucid. n. 1885. ex L. *Capitalium*. ff. de pœnis.

Ad 7. Resp. Subinfundatarium ex subinfundatione consequi jus utile cum omnis commodi perceptione, subalternatum tamen, seu aliquo modo, nimirum mediare subjectum domino directo, ut si subinfundans in debitis obsequiis deficeret, ab isto exigi possent, ne Domino directo Subinfundatio nullum omnino commodum ferat, quamvis Subinfundatus (loquendo immediate,) Vasallus sit subinfundantis.

Ad 8. Resp. Questionem procedere de casu, quo feudum perit in Vasallo *immediato*, ut revertatur in manus Domini directi, vel per *feloniam*, vel refutationem, quin per hoc ulli descendenti, vel agnato aperiatur? quoposito communior sententia negat ex l. 2. feud. tit. 9. §. si vero, ibi: *Si tamen sine hærede masculo descendente decebat, et feudum in manu Domini resurabat, aut alia forte ratione intercedente culpa amittebat, tunc omnis feudi alienatio ad irritum revocabatur, eo excepto, quod ille qui secundo loco feudum acceperat, non amittebat, si priori Domino servire, & ab eo feudum recognoscere volebat*.

Not. autem per *refutationem feudi* intelligi ejusdem renunciacionem, seu cessionem factam à Vasallo, quæ erit refutatio *propria*, seu realis, si fiat in manus Domini: *impropria* vero, si fiat agnatis: per *feloniam* autem intelligitur culpa injuriæ, propter quam Vasallus amittit feudum v. g. si tribus vicibus, legitime citatus, fidelitatem præstare noluit: vel, si in feudavit alia lege, quam ipse ha-

habeat; vel talem Vafallum, qui feudo infervire non potest. V. Hofliens. in summ. de feudis.

1688 Not. 2. Quando dicitur, ad Subinfeudationem requiri, quod fiat *sincere*, & *absque fraude*, requisitam sinceritatem laedi, si fieret in re venditio, licet diceretur subinfeudari; vel à Vafallo vidente se paulo post decessurum sine liberis, & sic dominus directus cogere- tur ex subinfeudatione sustinere novum Vafallum juxta n. 1687.

Not. 3. Per verba: *ejusdem qualitatis*, & *conditionis*, non denotari *nobilitatem*, quasi Comes esse debeat subfeudatus, si subinfeudans Comes sit; sed intelligi qualitatem, qua aequè onera feudi sustinere, & Dominus eadem, ac prius facilitate illa recipere possit.

Not. 4. Non valere subinfeudationem, quando Vafallus in investitura specialiter prohibitus fuit, *ne feudum alienet*; nam in tali, per jus commune illi aliunde interdicta est omnis alienatio proprie dicta; ergo, ut frustra non sint verba pacti adjecti in investitura, & consequenter aliquid operentur, intelligi debent etiam de subinfeudatione, licet strictè non sit alienatio.

§. 2.

An Ecclesia amittat feudum ex delicto, quod alias inducit privationem feudi?

1689 Ante resol. not. plures esse casus, quibus ex delicto feudum amittitur; primus est, si vendatur feudum absque consensu Domini, constat ex dict. à n. 1677. ibi: *pretio, ac beneficio se cariturum agnoscat*. 2. Per feloniam, ex n. 1687. tertio neglectu investiturae, per l. 2. feud. tit. 24. §. *prima*; quod tamen intellige, si hoc fiat Vafalli dolo, vel culpa per tit. 52. §. *fin.* petenda autem est, si feudum sit antiquum *intra annum, & diem*, si Vafallus sit paganus; *intra annum, & mensem*, si miles per cit. §. *Prima*, & l. 1. tit. 22. per investituram autem intelligitur sollemnis actus, quo Vafallus Domino ad fidem obligatur, & in Tom. III.

rei feudalis possessionem mittitur, de quo v. dicenda à n. 1724. In feudo autem *novo* non committitur feudum à non perente investituram, nisi negligendo, cum Dominus urget.

Quarto feudum amittitur recusando fidelitatis juramentum per l. 2. tit. 24. §. *est*; quinto, si domino debita servitia non praestiterit, tit. 24. §. *item*; quod maxime consideratur, ut colligitur ex l. 1. tit. 5. sexto, si feudo abutatur per l. 2. tit. 27. §. *publici latrones*; septimo, si domino abneget feudum, vel ejus conditionem, aut pacta adjecta, per l. 2. tit. 26. §. *si Vafallus*; octavo, si egerit contra formam fidelitatis; nono si factus sit infamis infamia juris, per tit. 37. l. 2. plures ejus causas, ex quibus propter delictum Vafallus privatur feudo, videri possunt deductæ ex libris feudorum apud Haunold. tom. 3. tr. 9. à n. 851. Illud hic annotandum, quod idem author tradit n. 863. Vafallum feudo privari posse Judicis sententia non tantum ex causis in feudali jure expressis, sed etiam ex causis similibus, aut majoribus.

Ratio sumitur ex §. *item qui*. tit. 24. 1691 ibi: *Sed quia natura novas deproperat edere formas, potest multis modis contingere, ut alia emergant causa, quibus videatur justè adimi posse feudum; ideoque iudex solers, & discretus, & aequitati obsecundare sollicitus, cuncta similiter dispensans, provideat, si qua fuerit antiquioribus causis similis, seu major, ut proinde sciat, utrum beneficium sit amittendum, an nihilominus retinendum?* Sed nota hoc constitutum jure speciali in materia feudorum, non ad casus alios extendi debere, nisi etiam in iis expressè cautum sit, quòd à similibus ad similia procedi possit; quibus positus:

Ad quaestionem initio propositam 1692 distinguendum, an Ecclesia perdat feudum *ratione delicti ab ejus Pralato admissi?* an verò Clericus jure suo, non Ecclesiae, habens feudum? Quare Resp. 1. Clericum, vel Prælatum in feudis patrimonialibus, paternis, aut privatis, ad se pertinentibus, aestimari tanquam Laicum, ut tradit Layman. D. de alien. rer. Eccles. thesi. 95. consequenter eo privari, si committat delictum, ex quo eodem

Ecc

priva-